

Kmečka trgovina

Zaupanje v denarne zavode — dober znak za našo trgovino

S pomladjo je prišlo novo življenje v naše kmečke denarne zavode — v naše posojilnice. Pomoč banke uprave in krediti, ki so jih dobile zavode na pomoč kmečkih posojil, so omogočili, da zamorejo posojilnice v vedno večji meri zadovoljevati zahtevam vlagateljev. Posojilnice Zadrugne zveze so že do sedaj izplačale višje od 43 milijonov dinarjev starih vlog. Gotovo bo ta pritok denarja vplival tudi na razvoj kmečke trgovine. Koliko imamo na deželi trgovcev z živino in poljskimi pridelki, ki niso mogli zaradi pomanjkanja denarja poslovati. Koliko pa je bilo tudi posestnikov, ki so imeli v posojilnicah lepe vsote, doma pa niti božjaka, pa so morali takrat, ko je pritisnila potreba — bodisi da je bilo treba plačati davke, ali je prišla belezen v hišo, ali ob drugih prilikah — prodajati živino, sadje, vino in druge pridelke po vsaki ceni, samo da so prišli do denarja. Sedaj pa bo tak posestnik svojo živino čuval, dokler ne bo ugodna cena, ko bo pa rabil denar, pa bo stopil v posojilnico. Tako vidimo, da je povrnitev zaupanja v naše domače denarne zavode ogromnega pomena za vse naše gospodarstvo, tudi za našo kmečko trgovino.

Živina

Na zadnjih sejmih so bile dosežene sledeče cene:

Maribor: debeli voli 4.25—5.25 din, poldebili 3.75—4.25, plemenski 4.50—5.75, bikli za klanje 3.50—4.50, klavne krave debele 4—4.80, plemenske 4—5, klobarice 2.50—3.10, molzne 4—5, breje 3.50—4, mlada živina 4.25—5.25, teleta 5 do 7 din.

Ljubljana: voli 3.75—5.5, krave 2.25—5.25, teleta 7—8 din.

Kranj: voli 6.25, 1 in 5 din, telice 6.25, 6 in 5.25 din, krave 5, 4.50 in 4 din, teleta 7—8 in 6.50 din.

Lendava: bikli 5—6 din, telice 4.50—5 din, krave 2—3.75 din.

Kamnik: voli 4—5.75, krave 3—4.50, junci in telice 4—5 din, teleta 5—6 din.

Lemberg: voli 4—4.75 in 3—3.50 din, telice 4 do 4.50 in 3—3.50 din, krave 3.50—4, 3—3.50 in 2—2.50 din, teleta 5—6, 4—5 din.

Zagorje ob Savi: voli 4.50—5 din, krave za plemo 5 din, za meso 3 din, klavne telice 5 din, teleta 6 din.

Turnišče pri Lendavi: bikli 4.50—5.25 din, telice 4.50—5.75 din, krave 2—3 din, klobarice 1.50—2.50 din, teleta 5—6 din.

Trgovina je bila na zadnjih sejmih slaba, kljub temu, da je bil dojen zelo velik. Prodalo se je jedva 20—30 odstotkov prignane živine.

Svinje in ovce

Na mariborskem svinjskem sejmu so se prodajali mladi prašiči 5—6 tednov stari po 75—100 din, 7—9 tednov po 110—130 din, 3—4 mesece po 150—210 din, 5—7 mesecev po 300—390 din, 8—10 mesecev po 420—490 din, eno leto stari po 710—820 din; 1 kg žive teže 6.50—7.75, 1 kg mrtve teže 8.50—11.25 din. — Na ptujskem sejmu so bili pršutarji 7—7.50 din, debele svinje 7.75—8 din, plemenske svinje 6—7 din; mladi prašiči 80—120 din komad. — V Ljubljani se prodajajo mladi pujski po 120—200 din komad, v Kranju pršutarji 8—9.50, špeharji po 10 din, mladi pujski 7—9 tednov stari, po 150—200 din. — V Kamniku so breje svinje po 800—1300 din komad, mladi pujski 10 tednov stari po 250 do 380 din, v Zagorju 8 tednov stari pujski po 120 do 150 din, v Prekmurju pa so pršutarji po 6 do 7 din.

Ovce se prodajajo po 3—3.25 din za 1 kg žive teže, jagnjčiči po 35—55 din komad, kozlički pa po 30—45 din komad.

Volna, sirove kože, med

Neoprana ovčja volna je po 22—26 din, oprana po 32—36 din za 1 kg. — Sirove goveje kože se prodajajo po 11—15 din, telečje kože po 12 do 16 din, svinjske kože po 8—11 din za 1 kg. — Čisti med se prodaja po 20—24 din 1 kg.

Živinska krma

Seno se prodaja sedaj po 50—75 din za 100 kg, slama po 25—50 din. Razlika v ceni je v posameznih krajih znatna, kakor je pač krajevna potreba po živinski krmi večja ali manjša. Za izvoz se krma ne kupuje.

Denar

Banke plačujejo za tuje valute (bankovce): 1 ameriški dolar 47 din, 1 kanadski dolar 46.50 din, 1 švicarski frank 10.90 din, 1 francoski frank 1.45 din, 1 češka krona 1.50 din, 1 italijanska lira 2.15 din, 1 angleški funt 235 din.

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Znižanje davka, ker je gozd posekan. T. Rebernik. Kupili ste tri orale golo posekanega gozda, ki je bil prej v prvem bonitetnem razredu. Davčna uprava zahteva od Vas kar naprej plačilo istega davka, kakor ga je zahtevala pred posekanjem. Vprašate, kako bi dosegli znižanje davka, zlasti, ker bo del kupljene parcele ostal mlad gozd, del pa boste pustili za pašnik ali krčenje. — Od gozdnih parcel se plačuje najnižji davek, ker je katastralni čisti donos najmanjši. Ako boste prijavili spremembo gozdne parcele v pašnik, boste morali plačati višji davek, in sicer približno dvojni. Radi okolnosti, da je gozd sedaj posekan, ne boste mogli doseči znižanja davka, ker se je že pri svoječasnem določitvi čistega donosa upoštevalo, da je gozd enkrat mlad, drugič pa starejši, odnosno da se po gotovi dobi poseka in nanovo nasadi.

Izterjava posojila 400 din ter obresti. A. L. Rebernik. Leta 1930 ste posodili 400 din bratranecu za tri do štiri mesece brezobrestno. Vsa leta ga terjate na povračilo posojila, a brezuspešno. Vprašate, ali pritiče bratranecu zaščita, zlasti, ker ima večje posestvo nego Vi, in ali smete terjati obresti od te terjatve ter od kdaj naprej. — Zaščita le za tiste dolgove kmetov ne velja, ki skupno ne presegajo zneska 250 din. Za dolg 400 din torej bi bratranec lahko dosegel zaščito, vendar bi pa moral plačati ta dolg v dveh enakih letnih obrokih. Ako se nahaja bratranec v boljšem gmotnem položaju nego Vi, zaščita zanj ne velja. Ob sporu mora o stvari odločiti pristojno sodišče. Obresti smete terjati od tistega dne naprej, ko bi moral po dogovoru bratranec posojilo vrniti, in sicer Vam pritičejo zakonite,

t. j. 5% obresti. Posamezne obrestne terjatve sicer zastarajo v treh letih, vendar se zastaranje prekine, ako dolжник obljubi plačati jih. Ako bi dosegel bratranec zaščito, se bo obrestna terjatev zmanjšala, in sicer Vam bi v tem primeru pritikale od 24. novembra 1933 do 26. septembra 1936 le 1% obresti, od 26. septembra 1936 naprej pa 3%.

Izsiljena izročitev posestva — prikrajšanje sester. M. T. K. Vaš brat je »silo prisilil« mater, da mu je izročila posestvo, vredno 120.000 do 150.000 din, za 43.000 din, pri čemur je trem hčerkam (sestram) določila le po 12.000 din. Hčerke bi posestvo prevzele za 88.000 din. — Fizične sile brat najbrž ni uporabil. Morda je mater grozil s kakim zlom. V primeru, ako bi bil brat izsilil izročitev posestva z utemeljenim strahom, bi mati pogodbu lahko izpodbijala. Ali je bil strah utemeljen, se mora presojati po velikosti in verjetnosti nevarnosti ter po telesni in duševni kakovosti ogrožene osebe. — Pogodbo bi mati lahko izpodbijala tudi, ako dokaže, da se je nahajala v znati o pravi vrednosti posestva, tako da ga je bistveno podcenjevala. — Okolnost, da bi sestre prevzele posestvo za 88.000 din, sama zase še ne zadošča za razveljavljenje z bratom sklenjene izročilne pogodbe. — Ako bi prišlo do sodne cenitve, so sorodniki lahko navzoči. Cenilca sme stranka odkloniti, ako je podan sum prizadetosti, odnosno pristranosti. Sodišče bo najbrž samo tako uvidelo, da ne bo pritegnilo cenilca, ki je sorodnik ene izmed strank. — Ako po gorenjem ni podan razlog za izpodbijanje izročilne pogodbe (uveljaviti bi se ga moralo s tožbo v treh letih po sklenitvi), tedaj preostane prizadetim sestram le to, da predlagajo sodno cenitev izročene posestva, da si s tem zavaru-

jejo dokaz, da so bile prikrajšane v svojem nujnem dednem deležu. Dopolnitev nujnega deleža bodo pa mogle uveljavljati zoper brata-prevzemnika šele po smrti matere-izročiteljice. Kako se izračuna nujni delež, smo že večkrat obrazložili. Od vrednosti posestva bo odšteti vrednost prevžitka; le od čistega ostanka se izračuna dedne deleže.

Solastnik posestva noče pristati na delitev. J. C. v B. Na dražbi ste kupili polovico posestva; lastnica druge polovice noče pristati na delitev v naravi, niti prodati svoje polovice. — Ako se izvensodno ne morete sporazumeti s solastnico (pri tem se lahko dogovorita, naj odloči žreb ali razsodnik), boste morali zoper solastnico naperiti delitveno tožbo. Ako delitev v naravi ni mogoča, ali vsaj ne brez znatnega zmanjšanja vrednosti, zahtevajte tako zvano civilno delitev. Po pravomočnosti zadevne sodbe se bo posestvo (obe polovici!) prodalo na sodni dražbi, izkupiček pa razdelili. Razdružitev se mora solastnica upirati le z ugovorom, da je sedaj neugoden čas za prodaje potem sodnih dražb.

Prehod zaščite od prodajalca na kupca? Isti. Vprašate, ali bi Vam bilo mogoče doseči tiste ugodnosti kmetijske zaščite, katere je užival lastnik posestva, ki ste ga kupili na javni dražbi. — Čeprav se bavite le s kmetijstvom, Vam žal ne pritičejo nikake ugodnosti, v kolikor gre za plačilo najvišjega ponudka ter vključenih dolgov.

Podiranje dreves na sosedov svet. J. Čeh. Sosed nima pravice, da drevesa v svojem gozdu tako podira, da padajo na Vaše zemljišče ter pri tem še škodo delajo, zlasti še, ko bi lahko padala na njegovem. Enako ne sme pustiti ležati borov in vejevja na Vašem svetu. Ako na Vaš opomin ne reagira, ga dajte povabiti k sodišču, da sodnik poskusi z lepega zadevo urediti. Zadržje bi pač bila tožba na odstranitev borov in vejevja ter plačilo primerne odškodnine.

Rentnina. N. Flohl. Na posestvu je vključena zastavna pravica za terjatve nedolžnih otrok. Obresti zadevne glavnice ste nalagali v denarni zavod. Davčna uprava Vam predpisuje rentnino. Vprašujete, ali morate plačati rentnino od terjatve ali od obresti v denarnem zavodu. — Davku na rente je zavezan vsak dohodek iz imovinskih predmetov in imovinskih pravic, ki ni zavezan nobenemu drugemu davku na dohodek ali davku na dobiček ter se ne smatra za dohodek iz službenega razmerja in tudi ni oproščen plačevanja navedenega davka. Radi tega je treba rentnino plačevati od obresti od hranilnih vlog v kakršnikoli obliki, pa tudi od obresti od vseh drugih posojil in terjatev s kakršnikoli nazivom ali v kakršnikoli obliki. Davek se pobira od samega davčnega zavezanca, odnosno od dolžnika, ko se izplačujejo obresti.

Obvezna prijava dvokolesa neglede na uporabo. I. Bratanič. Kupili ste letos dvokolo, ki je bilo doslej neuporabno in ga je prejšnji lastnik že leta 1933 pri občini odjavil. Vzlic temu zahteva okrajno glavarstvo, da plačate takse za vsa leta nazaj, češ, da sicer dvokolesa ne bo registriralo. — Zakon res določa, da je treba vsako leto v januarju prijaviti vsako vozilo, neglede na to, ali se uporablja in ali je sploh uporabno ali ne; plačati je tudi prijavo takso. Ako je dvokolo res neuporabno, ali pa se ne uporablja, tedaj se mora to posebej javiti registrski oblasti; le ako se je to oblasti javilo, potem odpade potreba, dvokolo še nadalje prijavljati vsako leto, in sicer dotlej, dokler se ga zopet ne stavi v promet. Sedaj stane prijava in odjava le 5 din, ako se jo zakasni, pa 2.50 din več. — Ako je bilo Vaše kolo res leta 1933 odjavljeno (pa čeprav le na občini, ki je najbrž opustila odjavo poslati okrajnemu glavarstvu), tedaj niste dolžni za leta 1934 do 1937 plačati nikakih taks, še manj kazni. Ako bi se vzlic temu od Vas terjalo plačilo teh taks, se lahko pritožite na bansko upravo v Ljubljani. Pritožbo je takratni s 30 din; ako ji bo ugodno, morete zaprositi za vrnitev plačane pritožbene takse. — Okrajno glavarstvo je res upravičeno terjati plačilo eventualnih zaostalih taks od sedanjega lastnika dvokolesa, čeprav jih je ostal dolžan prejšnji. Seve ima sedanji lastnik pravico zahtevati od prejšnjega, da mu vrne zadevne izdatke.

Posojil ne posredujemo. Jožef Gregorič. Na Vašo prošnjo, naj Vam oskrbimo posojilo proti največ 6% obrestim, Vam sporočamo, da se s takimi posredovanji žal ne moremo pečati. Ako imate res neobremenjeno zemljišče in ste pripravljeni posojilo vrniti v dveh letih, Vam ne bo težko dobiti posojilo pri kakem mariborskem denarnem zavodu, le obresti boste morali plačati nekaj višje nego 6%.

Poskkanje vej, segajočih iz sosednega gozda v njivo. Matija S. V kolikor ste posekali in si prilastili veje, ki so segale iz sosednega gozda v Vašo njivo, Vam sosed ničesar ne more, čeprav ga niste vprašali za dovoljenje. Ne sme se pa posekati vrha ali tistega dela debla dreves, ki visi preko meje. V takem primeru (ako visi del debla preko meje), morate z negatorijsko tožbo tožiti lastnika sosednega zemljišča, da odstrani drevo, v kolikor sega v Vaš zračni prostor. Ako ste posekali kak vrh, prosite sosedu, naj Vam oprostí Vaše neznanje zakonov in tožbo opusti.

Terjatev zoper zaščitenega dolžnika, namenjena za dedščino. Zaščita ostane. S. V. K. D. Leta 1931. ste si izposodili od posestnika 6000 din. Posestnik je umrl in svojo terjatev zoper Vas določil svojim otrokom za dedščino. Vdova je sicer napravila z Vami pred občno obračun, noče Vam pa priznati zaščito, češ, da gre za dedščino. — Vdova nima prav. Vi dolgujete iz naslova posojila in je za vprašanje zaščite brez pomena, kako je upnik s svojo terjatvijo zoper Vas razpolagal. Opozorjamo Vas pa, da morate od vsakih 100 din znižanega dolga plačati 9.80 din, da znaša torej posamezna anuiteta 303 din 12 par, da sta — ako Vam je upnica izročila novo zadolžnico — že dve anuiteti zapadli v plačilo in da sme upnica zahtevati plačilo vsega znižanega dolga, ako bi Vi po njenem pismenem opominu in določitvi dodatnega 15 dnevnega roka ne plačali zapadlih anuitet (606 din 25 p).

Zbris zastavne pravice za znižani del zaščitenega dolga? Isti. Želite doseči, da bi se z Vaših nepremičnin zbrisala zastavna pravica, v kolikor je bil zavarovani dolg znižan po uredbi o likvidaciji kmetskih dolgov. — Počakati boste morali, da Vam upnica izroči novo zadolžnico ali da izide sodna odločba o znižanju zavarovanega dolga. S to odločbo ali novo zadolžnico predlagajte na kak uradni dan pri zemljiškoknjižnem sodišču zbris zastavne pravice za znižani del dolga. Ni povsem sigurno, ali bo sodišče predlogu ugodilo, vsekakor pa je vredno izzvati zadevno odločbo. Seve, ako bi dobili zbriso dovoljenje od upnice za znižani del terjatve, potem bi bila stvar bolj enostavna. Vsekakor bi morali oskrbeti na novi zadolžnici sodno overovitev upnikovega podpisa.

Spor radi meje. Star naročnik. Ako se izven-sodno ne morete sporazumeti z mejašem glede meje, tedaj predlagajte ureditev meje po sodišču. Ako prometna vrednost mejnega prostora ne presega 500 din in boste dokazali Vašo močnejšo pravico (to ne bo težko, ako ste Vi in Vaši predniki hasnovali res že čez 30 let gozd v mejah, ki jih Vi zatrjujete in jih celo tudi mapa tako kaže), bo sodnik določil mejo dokončno v nespornem postopku, pri čemur je nezadovoljnostu do-

voljen le rekurz na okrožno sodišče. Kdor si v opisanem nespornem postopku najame zastopnika, ga mora sam plačati! V ostalem trpita stroške postopka (sodne komisije, eventualno geometra in prič) stranki po meri svojih meja. — Ako bi se močnejša pravica ne dala dokazati, bi sodišče ugotovilo mejo po zadnji mirni posesti. Če bi se tudi zadnja mirna posest ne dala ugotoviti, se sporni mejni prostor razdeli po pravični oceni sodišča. — Ako je mejni prostor vreden več kot 500 din, je vsaki stranki na prosto dano, da najkasneje v treh mesecih od dne pravomočnosti odločbe, izdane v nespornem postopku o ureditvi meja, uveljavi svojo močnejšo pravico s pravdo. — Radi motenja posesti Vas mejaš ne more več tožiti, ker je že preteklo 30 dni, odkar ste drevesa na meji podrl. Ako bi Vas tožil na odškodnino, predlagajte prekinitve pravde, dokler se ne določi meja v nespornem postopku.

Sosed orje »zaokroženo« ter sega v tuj gozd. S. A. K. Lastnik njive, ki meji na Vaš gozd, orje »zaokroženo«, sega pri tem v Vaš svet in uživa nasip, ki se je od njive nasipal na Vaš svet. Vprašate, ali mu smete odvzeti svet, v kolikor kaže ta mejnika, ki stojita na vsakem koncu njive, da je Vaš, ako gre meja po ravni ali zračni črti. — Ako si ni mejaš že priposestvoval pravice zaokroženega oranja ter uživanja nasipa (s tridesetletnim javnim, mirnim izvrševanjem brez prošnje), predlagajte ureditev meje (postavitev tretjega mejnika sredi njive ali mejne črte) v nespornem postopku. Če pa smatrate, da je meja z obema že stoječima mejnikoma dovolj določna, bi morali s tako zvano negatorijsko tožbo tožiti mejaša na opustitev bodočih takih posegov v Vašo last. Poskusite najprej poravnava, eventualno na uradni dan pred sodnikom.

Advokat zahteva predujm za stroške. J. Kerec. Nek lesni trgovec Vam ni izplačal Vašega zaslужka in ko ste ga prosili za plačilo, Vas je celo žalil. Izročili ste vso zadevo odvetniku, ki Vam je sedaj pisal, naj mu v določenem roku nakažete predujm za njegove stroške, Vi pa nimate denarja. — Odvetnik je vsekakor upravičen pri prevzemu pravnih zadev zahtevati predujm, ker Vas ni dolžan brezplačno zastopati, razen, ako Vam je priznana pravica revnih in je za pravdo predpisano zastopanje po odvetniku. Okolnost, da je nasprotnik dolžan — ako propade — plačati tudi stroške in nagrado Vašega odvetnika, na opisanem ničesar ne spreminja. Tožbo na plačilo zaslужka in radi žaljenja časti zamorete vložiti in voditi sam in Vam ni treba odvetnika, zlasti ako ne zmorate niti predujma. Opozorjamo Vas pa, da se mora radi žaljenja časti tožiti v treh mesecih. Ako imate ubožno spričevalo, Vam ni treba plačati nikakih taks in sodnih stroškov.

skrit. Redko je kdo zašel v to samoto. Votlino so čuvali kot skrivnost, zato so nalašč govorili, da se skrivajo v njej roparji in rokavnjači. Če je prišel mimo pastir s svojimi ovci, se je v strahu prekrizal in zmolil očenaš.

Votlina jim je postala varno zatočišče. Matere, dekleta in starčki so posedli okrog ognja, možje in fantje pa so se z gorjačami postavili na stražo. Otroci so pazili na živino, donašali suhljad in iskali jagode. Edino ti so bili veseli in brezskrbni, kajti silne nevarnosti se niso zavedali. Najhuje pa je jokala Matjaškova mati. Moža so ji odvedli daleč, odkoder se ne vrne več, sinčka so pa zaprli v grajsko temnico.

(Dalje prihodnjtj)

Našim malčkom

Matjažek

Junaškega Slovenca povest v slikah

Takoj nato je z grajskega stolpa zapela trobenta in naznanila vsem, ki so jo čuli, naj se reši, kdor se more, ker bo Turek vsak čas v deželi. Grozen je bil njen glas in jok mu je odgovoril.

16

Ko so vaščani zaslišali svareče glasove, so popustili vse in zbežali. Orač je pustil plug sredi brazde in tekel domov rešit,

kar se je rešiti dalo, ženske so popustile srpe in motike in odhitele domov. Povezali so cule, odvezali živino in solznih oči zbežali v gore.

V silni pečini je namreč zijala prostorna votlina. Dostop je bil izredno težaven in

Najlepši prostor

Tonček je prišel v goste k teti. Preden ga je posadila za mizo, ga je vprašala, kje bi rad sedel.

»Za potico!« se je odrezal Tonček.

Skrivalnica

Tat je pobegnil v gozd in se skril. — Kje je?